

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра публічного та приватного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

СТРАХОВЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>D8 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>вибіркова навчальна дисципліна</u>

2025 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою публічного та приватного права
протокол № 1
від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Хорватова Оксана Олегівна*, кандидат юридичних наук, доцент.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: для успішного опанування освітнього компонента «*Страхове право*» доцільне після оволодіння здобувачами базовими знаннями з теорії держави і права, конституційного права України, матеріальних і процесуальних норм адміністративного права і цивільного права, логіки та критичного мислення щодо здатності аналізувати правові проблеми й оцінювати комерційні ризики, а також інформаційних технологій в юридичній діяльності щодо вміння працювати з державними реєстрами та електронними базами даних.

Предмет вивчення навчальної дисципліни «*Страхове право*» є комплексна система суспільних відносин, що виникають у сфері формування, розподілу та використання страхових фондів, а також державного регулювання ринку страхових послуг. Вона охоплює правовий статус страховиків, страхових посередників, страхувальників та вигодонабувачів; порядок укладення, виконання, припинення та визнання недійсними договорів особистого, майнового страхування та страхування відповідальності. Крім того, предмет включає публічно-правові відносини щодо здійснення державного нагляду Нацбанку, специфічні правові механізми перестрахування та співстрахування, юридичні процедури врегулювання страхових випадків (зокрема інститути регресу та суброгації), а також досудові й судові способи захисту прав споживачів страхових послуг..

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150 годин (5 кредитів ECTS)**.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «*Страхове право*» є формування у майбутніх бакалаврів права цілісної системи знань про правове регулювання страхового ринку, опанування техніки укладення та виконання договорів страхування, а також розвиток практичних навичок представництва інтересів суб'єктів страхових правовідносин у судовому та позасудовому порядку в одному реченні.

Основним завданням навчальної дисципліни «*Страхове право*» є вивчення законодавства України та правил Національного банку України, які регулюють роботу страхового ринку, а також ознайомлення з актуальною судовою практикою у страхових спорах. Навчальний процес передбачає ознайомлення з юридичними процедурами укладення страхових договорів, відпрацювання навичок аналізу істотних умов страхових полісів, а також вивчення порядку оцінки майнової шкоди та розрахунку страхових виплат. Окремим завданням є відпрацювання на практичних заняттях алгоритмів ведення претензійної роботи, ознайомлення з процесом збору доказів для суду та вивчення правил підготовки позовних заяв і скарг з дотриманням засад професійної етики правника.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Страхове право» забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей і програмних результатів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК16	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН15	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права	12	2	4			6	16	1	1			14
Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 3. Правове регулювання договору страхування	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Правове регулювання майнового страхування	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 9. Перестрахування та співстрахування: правове регулювання	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів	18	4	6			8	15	1	2			12
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права

Поняття страхового права як комплексної галузі права та його місце в юридичній системі. Предмет, методи та джерела правового регулювання страхових відносин. Джерела страхового права. Поняття та класифікація страхування. Основні категорії страхового права.

Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин

Правовий статус страховика. Страхувальники, застраховані особи та вигодонабувачі. Страхові посередники. Об'єднання страховиків та їх роль у регулюванні страхового ринку. Державне регулювання та нагляд у сфері страхування.

Тема 3. Правове регулювання договору страхування

Договір страхування: поняття, ознаки, форма та порядок укладення. Істотні умови договору страхування та права і обов'язки сторін. Страховий поліс як письмовий доказ укладення договору. Підстави та порядок припинення дії договору страхування. Визнання договору страхування недійсним.

Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування

Поняття та види особистого страхування в системі страхового права. Правові аспекти страхування життя. Медичне страхування. Страхування від нещасних випадків. Специфіка призначення страхової виплати при особистому страхуванні.

Тема 5. Правове регулювання майнового страхування

Об'єкти майнового страхування та визначення страхової суми. Правові аспекти страхування наземного, водного та повітряного транспорту. Страхування майна юридичних та фізичних осіб від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ. Особливості страхування вантажів та багажу в господарській діяльності. Оцінка майнової шкоди та порядок визначення розміру страхового відшкодування.

Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми

Поняття відповідальності як об'єкта страхування та види відповідних договорів. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Страхування професійної відповідальності. Правові засади страхування відповідальності за екологічну шкоду. Порядок задоволення претензій третіх осіб у страхуванні відповідальності.

Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці

Страхування фінансових та кредитних ризиків: правове регулювання. Правові аспекти страхування інвестицій та зовнішньоекономічної діяльності. Авіаційне та морське страхування. Агροстрахування з державною підтримкою. Правові засади страхування кіберризиків у цифровому середовищі.

Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань

Процедура повідомлення про страховий випадок. Страховий акт та розслідування обставин страхового випадку. Підстави для відмови у страховій виплаті або відшкодуванні. Судова практика у справах про стягнення страхових виплат. Регрес та суброгація у страховому праві.

Тема 9. Перестраховування та співстрахування: правове регулювання

Поняття та функції перестраховування у забезпеченні фінансової надійності страховика. Правові форми договорів перестраховування: факультативне та облігаторне. Співстрахування. Міжнародне перестраховування та валютне регулювання страхових операцій. Правові наслідки неплатоспроможності перестраховика.

Тема 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів

Правові механізми захисту прав страхувальників та вигодонабувачів. Розгляд звернень споживачів фінансових послуг у Національного банку України. Досудове врегулювання страхових спорів: претензійна робота. Медіація у сфері страхування як альтернативний спосіб вирішення конфліктів. Специфіка доказування у цивільних та господарських справах зі страхових спорів.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права	2	1
2	Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин	2	1
3	Тема 3. Правове регулювання договору страхування	2	1
4	Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування	2	1
5	Тема 5. Правове регулювання майнового страхування	2	1
6	Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми	2	1
7	Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці	4	1
8	Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань	4	1
9	Тема 9. Перестраховування та співстрахування: правове регулювання	4	1
10	Тема 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів	4	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права	4	1
2	Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин	4	1
3	Тема 3. Правове регулювання договору страхування	4	1
4	Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування	4	1
5	Тема 5. Правове регулювання майнового страхування	4	2
6	Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми	4	2
7	Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці	4	2
8	Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань	6	2
9	Тема 9. Перестраховування та співстрахування: правове регулювання	4	2
10	Тема 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів	6	2
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права

Мета: поглибити знання про сутність, предмет, методи та джерела страхового права, засвоїти класифікацію та основні категорії страхових відносин .

Питання для обговорення:

1. Які ознаки визначають страхове право як комплексну галузь права України?
2. Як співвідносяться між собою предмет і методи правового регулювання страхових відносин?
3. Які нормативно-правові акти становлять сучасну систему джерел страхового права?
4. За якими критеріями здійснюється класифікація страхування в юридичній науці?
5. Який правовий зміст вкладається в базові категорії страхового права (страховий ризик, страхова подія)?

Практичні завдання:

1. Комерційний банк включив до кредитного договору умову про обов'язкове страхування життя позичальника в конкретно визначеній страховій компанії. Оцініть законність такої вимоги з позицій джерел та принципів страхового права.
2. Юридична особа звернулася за консультацією щодо кваліфікації події (пожежі на складі) як страхового випадку. З'ясувалося, що підпал вчинив один із засновників компанії. Визначте, чи наявні правові ознаки страхового ризику та страхової події в цьому діянні.

Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин

Мета: дослідити правовий статус учасників страхового ринку та механізми державного регулювання і нагляду з боку Національного банку України .

Питання для обговорення:

1. Які особливості правосуб'єктності страховика та процедури його ліцензування?
2. Як розмежовується правовий статус страхувальника, застрахованої особи та вигодонабувача?
3. Які функції виконують страхові агенти та страхові брокери на ринку?
4. Яку правову роль відіграють об'єднання страховиків у регулюванні ринку?
5. Як саме Національний банк України здійснює державне регулювання та нагляд у сфері страхування?

Практичні завдання:

1. Страхова компанія відмовила у виплаті вигодонабувачу за договором страхування життя, посилаючись на те, що він не є родичем померлої застрахованої особи і не має майнового інтересу. Проаналізуйте законність відмови та визначте статус вигодонабувача.
2. Страховий брокер уклав договір від імені страховика без належних повноважень (довіреність закінчилася день тому). Страхувальник сплатив премію, але страховик відмовляється визнавати договір дійсним. Хто є суб'єктом відповідальності в цій ситуації?

Тема 3. Правове регулювання договору страхування

Мета: детально проаналізувати процедуру укладення, істотні умови, права та обов'язки сторін, а також підстави припинення та визнання недійсним договору страхування .

Питання для обговорення:

1. Яка правова природа договору страхування, його форма та обов'язкові реквізити?
2. Які умови договору страхування визнаються чинним законодавством як істотні?
3. Яку юридичну силу має страховий поліс і як він співвідноситься з текстом договору?
4. Які існують нормативні підстави та порядок дострокового припинення дії договору?
5. За яких умов договір страхування може бути визнаний недійсним у судовому порядку?

Практичні завдання:

1. Страхувальник при укладенні договору страхування авто приховав факт наявності значних пошкоджень кузова. Після ДТП страховик дізнався про це і звернувся до суду з вимогою визнати договір недійсним. Яке рішення має прийняти суд?

2. Громадянин вирішив розірвати договір добровільного страхування майна через 3 місяці після укладення і зажадав повернення всієї суми сплаченої страхової премії. Розробіть правовий алгоритм розрахунку суми, що підлягає поверненню.

Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування

Мета: вивчити види особистого страхування, особливості медичного страхування та страхування від нещасних випадків, а також специфіку призначення страхових виплат .

Питання для обговорення:

1. Яке місце посідає особисте страхування в загальній системі страхового права?
2. Які правові аспекти відрізняють договір страхування життя від інших видів страхування?
3. Як регулюються відносини у сфері добровільного та обов'язкового медичного страхування?
4. Який правовий механізм діє при страхуванні громадян від нещасних випадків?
5. У чому полягає специфіка призначення та отримання страхової виплати при особистому страхуванні?

Практичні завдання:

1. Застрахований за договором медичного страхування громадянин отримав травму під час занять екстремальним спортом. Страхова компанія відмовилася оплачувати лікування, посилаючись на винятки, прописані дрібним шрифтом у додатку до полісу. Оцініть правомірність дій сторін.
2. Громадянин уклав два договори страхування від нещасних випадків у різних компаніях. При настанні страхової події одна з компаній відмовила у виплаті, заявивши, що подвійне страхування особи заборонено. Сформулюйте юридичний висновок для клієнта.

Тема 5. Правове регулювання майнового страхування

Мета: розібрати правила визначення страхової суми, об'єкти майнового страхування, особливості страхування транспорту та вантажів, а також порядок оцінки шкоди .

Питання для обговорення:

1. Як визначається об'єкт майнового страхування та за якими правилами встановлюється страхова сума?
2. Які правові особливості притаманні страхуванню наземного (КАСКО), водного та повітряного транспорту?
3. Як здійснюється страхування майна від вогневих ризиків та стихійних явищ?
4. Яка специфіка страхування вантажів та багажу в господарській діяльності?
5. Який правовий порядок оцінки майнової шкоди та визначення розміру страхового відшкодування?

Практичні завдання:

1. Підприємство застрахувало будівлю заводу на суму 10 млн грн, хоча її реальна ринкова вартість становить 15 млн грн (недострахування). Внаслідок пожежі будівля постраждала на 50%. Розрахуйте суму страхового відшкодування на основі пропорційної системи.
2. Під час перевезення вантажу залізничним транспортом частина товару була пошкоджена через затоплення вагону під час зливи. Страховик відмовив у виплаті, назвавши це форс-мажором (стихійним явищем). Визначте, чи підлягає шкода відшкодуванню.

Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми

Мета: дослідити специфіку цивільно-правової відповідальності як об'єкта страхування, механізми ОСЦПВ, професійної та екологічної відповідальності .

Питання для обговорення:

1. Що є об'єктом страхування у договорах страхування відповідальності?
2. Які правові засади обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)?
3. У чому полягають особливості та юридичне значення страхування професійної відповідальності (нотаріусів, лікарів, аудиторів)?

4. Які правові механізми забезпечують страхування відповідальності за екологічну шкоду?

5. Який встановлено порядок задоволення претензій третіх осіб у страхуванні відповідальності?

Практичні завдання:

1. Водій, який спричинив ДТП, застрахував свою відповідальність за полісом ОСЦПВ. Потерпілий звернувся безпосередньо до винуватця з вимогою відшкодувати вартість ремонту. Винуватець відправив його до страхової. Хто і в якому порядку має здійснювати виплату?

2. Приватний нотаріус припустився помилки при посвідченні договору купівлі-продажу нерухомості, що завдало клієнту збитків. Нотаріус має чинний договір страхування профвідповідальності. Опишіть процесуальний алгоритм пред'явлення та задоволення претензії.

Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці

Мета: проаналізувати правові умови страхування фінансових, кредитних та кіберризиків, а також особливості агрострахування та страхування інвестицій .

Питання для обговорення:

1. Як здійснюється правове регулювання страхування фінансових та кредитних ризиків у банківській сфері?

2. Які правові аспекти притаманні страхуванню інвестицій та зовнішньоекономічної діяльності?

3. У чому полягає специфіка авіаційного та морського страхування у міжнародному праві?

4. Які правові засади має механізм агрострахування з державною підтримкою?

5. Як нормативно врегульовано страхування кіберризиків у сучасному цифровому середовищі?

Практичні завдання:

1. Агропідприємство уклало договір страхування врожаю з державною підтримкою. Через посуху врожай загинув, але страховик затягує виплату, посилаючись на відсутність відповідних бюджетних субсидій від держави. Оцініть законність дій страховика.

2. ІТ-компанія зазнала збитків через хакерську атаку, яка заблокувала сервери та призвела до втрати даних клієнтів. Компанія зажадала виплати за полісом страхування кіберризиків. Страховик вимагає доказів, що атака не була викликана недбалістю системного адміністратора. Визначте предмет доказування.

Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань

Мета: детально розібрати процесуальні етапи повідомлення про страховий випадок, складання страхового акта, підстави для відмов, а також інститути регресу та суброгації .

Питання для обговорення:

1. Який встановлено нормативний строк та порядок повідомлення про настання страхового випадку?

2. Які вимоги висуваються до складання страхового акта та проведення розслідування обставин події?

3. Які існують законні підстави для повної відмови у страховій виплаті або відшкодуванні?

4. Що свідчить судова практика у справах про примусове стягнення страхових виплат?

5. Яка правова різниця між інститутами регресу та суброгації у страховому праві?

Практичні завдання:

1. Страхувальник повідомив про викрадення автомобіля через 5 днів після події замість передбачених договором 2 днів, оскільки перебував у шоковому стані. Страхова компанія відмовила у виплаті через пропущення строку. Чи є перспектива оскарження цієї відмови в суді?

2. Страхова компанія виплатила відшкодування за пошкоджене в ДТП авто свого клієнта, а потім звернулася з позовом до винуватця аварії (водія іншого авто) про стягнення цієї суми. Визначте, який саме інститут (регрес чи суброгація) має застосовуватися, та вкажіть строки позовної давності.

Тема 9. Перестрахування та співстрахування: правове регулювання

Мета: дослідити правові форми договорів перестрахування та співстрахування, механізми валютного регулювання та правові наслідки неплатоспроможності компаній .

Питання для обговорення:

1. Які функції виконує перестрахування у забезпеченні фінансової надійності страховика з позиції права?
2. Чим відрізняється факультативна форма договору перестрахування від облігаторної?
3. Який правовий механізм взаємодії страховиків встановлює інститут співстрахування?
4. Які особливості має міжнародне перестрахування та як здійснюється валютне регулювання операцій?
5. Які правові наслідки для страхувальника має неплатоспроможність або банкрутство перестраховика?

Практичні завдання:

1. Два страховики уклали договір співстрахування великого промислового об'єкта, визначивши частку кожного по 50%. При настанні страхового випадку один із страховиків збанкрутував. Страхувальник вимагає від другого страховика виплатити 100% відшкодування. Вирішіть спір.
2. Українська страхова компанія передала великий ризик у перестрахування іноземному перестраховику. При спробі перерахувати валютний платіж виникли затримки через обмеження Національного банку України. Оцініть юридичні наслідки невиконання умов договору міжнародного перестрахування.

Семінар 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів

Мета: обговорити процедури розгляду скарг у НБУ, претензійну роботу, застосування медіації та специфіку доказування у судових справах зі страхових спорів .

Питання для обговорення:

1. Які існують національні правові механізми захисту прав страхувальників та вигодонабувачів?
2. Який порядок розгляду звернень та скарг споживачів фінансових послуг у Національному банку України?
3. Як правильно організувати досудове врегулювання страхових спорів та вести претензійну роботу?
4. Які особливості та перспективи має медіація у сфері страхування як альтернативний спосіб вирішення конфліктів?
5. У чому полягає специфіка доказування у цивільних та господарських справах зі страхових спорів?

Практичні завдання:

1. Страхувальник не отримав відповіді на свою претензію від страхової компанії протягом 30 днів і вирішив написати скаргу до Нацбанку. Підготуйте проєкт скарги, вказавши, які санкції регулятор може застосувати до страховика у разі виявлення порушень.
2. У судовому процесі про стягнення страхового відшкодування за знищене обладнання страховик стверджує, що вартість майна була завищена, а страхувальник наполягає на сумі, вказаній у полісі. Визначте, на яку сторону покладається обов'язок доказування і які клопотання слід заявити суду.

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади страхового права	6	14
2	Тема 2. Суб'єкти страхових правовідносин	8	12
3	Тема 3. Правове регулювання договору страхування	8	12
4	Тема 4. Правове забезпечення особистого страхування	8	12
5	Тема 5. Правове регулювання майнового страхування	8	12
6	Тема 6. Страхування відповідальності: правові механізми	8	12
7	Тема 7. Специфічні види страхування в юридичній та бізнес-практиці	8	12
8	Тема 8. Юридичний механізм здійснення страхових виплат та відшкодувань	8	14
9	Тема 9. Перестрахування та співстрахування: правове регулювання	8	12
10	Тема 10. Захист прав споживачів страхових послуг та вирішення спорів	8	12
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «*Страхове право*» є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й прикладні знання, що спрямовані на поглиблене опрацювання нормативно-правового захисту інтересів учасників страхового ринку, аналіз інституційного статусу Національного банку України як регулятора, дослідження процедур укладення та виконання договорів страхування, вивчення правових режимів особистого й майнового страхування та страхування відповідальності, засвоєння стандартів юридичного механізму здійснення страхових виплат, правил взаємодії у сферах перестрахування та співстрахування й особливостей врегулювання спорів під час воєнного стану, а також дотримання принципів академічної доброчесності й превентивних механізмів запобігання плагіату.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів з обов'язковим дотриманням стандартів академічної доброчесності; роботи з актами спеціального законодавства (зокрема Цивільним кодексом, законами про страхування, про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів), підзаконними постановами Нацбанку, міжнародними договорами

у сфері перестрахування та актуальною судовою практикою щодо стягнення страхових відшкодувань; доопрацювання матеріалів лекцій шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання теоретичної бази; роботи з глобальними інформаційними мережами, електронними реєстрами, цифровими архівами та науковими періодичними виданнями; опрацювання додаткової фахової літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, а також практичного розв'язання ситуаційних задач щодо оцінки майнової шкоди, кваліфікації страхових випадків, застосування інститутів регресу та суброгації, перевірки підстав для відмови у виплатах та правового оформлення претензійних матеріалів.

Усі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1

Здійсніть детальний юридичний аналіз Закону України «Про страхування» з метою виділення матеріально-правових підстав для визнання договору страхування недійсним.

Варіант 2

Підготуйте реферат про адміністративно-правовий статус, межі юрисдикції та процесуальні форми діяльності Національного банку України як регулятора ринку страхових послуг.

Варіант 3

Проаналізуйте актуальну судову практику Верховного Суду щодо вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням інститутів суброгації та регресу у майновому страхуванні.

Варіант 4

Розробіть проєкт внутрішнього правила (інструкції) страховика щодо порядку проведення розслідування обставин страхового випадку та складання страхового акта.

Варіант 5

Розгляньте правові механізми та особливості обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в умовах дії воєнного стану.

Варіант 6

Оформіть пакет модельних процесуальних документів (позовну заяву та претензію), необхідних для примусового стягнення суми страхового відшкодування зі страховика, який затягує виплату.

Варіант 7

Складіть порівняльно-правову таблицю щодо прав та кореспондуючих обов'язків сторін за договорами особистого та майнового страхування згідно з ЦК України.

Варіант 8

Сформулюйте юридичний висновок щодо правового регулювання, ризиків та специфіки страхування кіберризиків у сучасному цифровому бізнес-середовищі.

Варіант 9

Визначте нормативно встановлений алгоритм і критерії реалізації процедури досудового врегулювання спорів між споживачем страхових послуг та страховою компанією за допомогою медіації.

Варіант 10

Обґрунтуйте правові засади та вектори імплементації європейських стандартів захисту прав споживачів фінансових послуг у національну систему страхового права України.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання сучасних наукових праць із страхового права обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним і методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1

1. Розкрийте предмет, метод, систему та джерела страхового права як комплексної юридичної галузі.
2. Охарактеризуйте Конституцію України та закони України як правову основу регулювання страхових відносин.

Варіант 2

1. Проаналізуйте поняття, ознаки та особливості правосуб'єктності страховика та страхових посередників.
2. Висвітліть правові засади діяльності Національного банку України у сфері нагляду за страховим ринком.

Варіант 3

1. Визначіть юридичну природу, форму, істотні умови та порядок укладення договору страхування.
2. Обґрунтуйте правові підстави, наслідки та порядок припинення чи визнання договору страхування недійсним.

Варіант 4

1. Визначте зміст, види та специфіку особистого страхування (страхування життя, медичне страхування).
2. Класифікуйте особливості та нормативний порядок призначення страхових виплат при особистому страхуванні.

Варіант 5

1. З'ясуйте правові підстави визначення страхової суми, об'єктів майнового страхування та страхування транспорту.
2. Окресліть порядок оцінки майнової шкоди та правила визначення розміру страхового відшкодування.

Варіант 6

1. Охарактеризуйте правовий механізм обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.
2. Прокоментуйте особливості страхування професійної відповідальності та порядок задоволення претензій третіх осіб.

Варіант 7

1. Сформулюйте нормативні умови та специфіку правового регулювання страхування фінансових, кредитних та інвестиційних ризиків.
2. Порівняйте правові засади страхування кіберризиків та агрострахування з державною підтримкою.

Варіант 8

1. Деталізуйте процесуальний алгоритм складання страхового акта та підстави для відмови у страховій виплаті.
2. Поясніть сутність, умови застосування та розбіжності між інститутами регресу та суброгації.

Варіант 9

1. Оцініть особливості, функції та правові форми договорів факультативного й облігаторного перестрахування.
2. Обговоріть правовий механізм співстрахування та наслідки неплатоспроможності перестраховика.

Варіант 10

1. Простежте порядок захисту прав страхувальників через розгляд скарг у НБУ та претензійну роботу.
2. Складіть юридичну характеристику інституту медіації та специфіки доказування у судових страхових спорах.

13. Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей та академічної доброчесності.

Рекомендовані платформи:

- Alison (Insurance for Beginners: Products, Services and Benefits: <https://alison.com/course/insurance-for-beginners-products-services-and-benefits>; Modern Insurance Policy: AI Trends and Innovations: <https://alison.com/course/modern-insurance-policy-ai-trends-and-innovations>; Fundamentals of Insurance Claims Handling: <https://alison.com/course/fundamentals-of-insurance-claims-handling>);
- Coursera (Foundations of Insurance: <https://www.coursera.org/learn/foundations-of-insurance>; Insurance Specifics: <https://www.coursera.org/learn/insurance-specifics>; Liberty Mutual Insurance Sales Agent: <https://www.coursera.org/professional-certificates/libertymutual-insurancesalesagent>);
- edX (Insurance and the Sustainable Development Goals: <https://www.edx.org/learn/economics-finance/sdg-academy-an-introduction-to-insurance-and-the-sustainable-development-goals>; Insurance Reserving, Risk Management and Analysis of Key Performance and Financial Indicators: <https://www.edx.org/learn/economics/new-york-institute-of-finance-insurance-reserving-risk-management-and-analysis-of-key-performance-and-financial-indicators>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

14. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Що є предметом та методом страхового права?
2. Які нормативні акти становлять систему джерел страхового права?
3. Як співвідносяться норми Цивільного кодексу та Закону «Про страхування»?
4. За якими критеріями класифікують види та форми страхування?
5. Чим добровільне страхування нормативно відрізняється від обов'язкового?
6. Які особливості правосуб'єктності та ліцензування страхових компаній?
7. Який правовий статус мають страхувальник, застрахований та вигодонабувач?
8. Яка різниця між юридичним статусом страхового агента та брокера?
9. Які функції та правові повноваження виконує МТСБУ?
10. Як Національний банк України здійснює нагляд за страховиками?
11. Яка правова природа та форма договору страхування?
12. Які умови договору страхування визначені законом як істотні?
13. Яке юридичне значення має страховий поліс (сертифікат)?
14. Які є законні підстави для дострокового припинення договору?
15. За яких умов договір страхування визнається недійсним?
16. Що є об'єктом особистого страхування в цивільному праві?
17. Які специфічні правові ознаки має договір страхування життя?
18. Як регулюються відносини у сфері добровільного медичного страхування?

19. Що є страховим випадком при страхуванні від нещасних випадків?
20. Що є об'єктом майнового страхування та як визначається страхова сума?
21. Які майнові наслідки тягнуть за собою недострахування та надмірне страхування?
22. Які особливості має правове регулювання страхування транспорту (КАСКО)?
23. Як здійснюється страхування вантажів у господарській діяльності?
24. Який нормативний порядок оцінки шкоди та розрахунку відшкодування?
25. Що є об'єктом захисту у договорах страхування відповідальності?
26. Які ліміти відповідальності та правила виплат встановлені для ОСЦПВ?
27. У чому полягає специфіка страхування професійної відповідальності (нотаріусів, лікарів)?
28. Як здійснюється правове регулювання страхування фінансових та кредитних ризиків?
29. Які правові засади має агрострахування з державною підтримкою?
30. Що є страховою подією та об'єктом при страхуванні кіберризиків?
31. Які строки встановлено для повідомлення про настання страхового випадку?
32. Які вимоги висуваються до складання та підписання страхового акта?
33. Які існують законні підстави для відмови у страховій виплаті?
34. Що таке правовий інститут суброгації та які умови його виникнення?
35. У чому полягає відмінність між інститутами суброгації та регресу?
36. Які функції виконує перестрахування та які його договірні форми?
37. Яка різниця між факультативним та облігаторним перестрахуванням?
38. Який юридичний механізм взаємодії сторін встановлює співстрахування?
39. Який порядок розгляду скарг споживачів страхових послуг у НБУ?
40. Які особливості доказування та розподілу обов'язків у судових страхових спорах?

15. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод – подається фактичний матеріал, висвітлюються положення нормативно-правових актів тощо (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія щодо регулювання страхового ринку, співбесіда); метод візуалізації (презентація схем перестрахування, графічне та табличне відображення показників платоспроможності страховиків); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка рефератів та есе з актуальних проблем страхового законодавства, конспектування, тезування); інформаційно-пояснювальний метод (аналіз норм Закону України «Про страхування», вивчення адміністративної та судової практики, статистичної інформації); кейс-метод (вирішення ситуацій щодо страхових виплат, обговорення проблем реалізації норм страхового права, розробка юридичної документації та аналіз спорів із страховиками); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями (дистанційні та мультимедійні засоби вивчення страхових послуг); пошуковий метод.

16. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «*Страхове право*» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

17. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «*Страхове право*» є підсумковий контроль – диференційований залік.

18. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «*Страхове право*» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти ([https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-\(red-2021\).pdf](https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-(red-2021).pdf)).

Порядок зарахування результатів неформальної освіти

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за заявою здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до **10 балів** у межах самостійної роботи.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «*Страхове право*» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проєкту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

19. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

20. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «*Страхове право*» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

21. Рекомендована література

1. Пацурія Н.Б., Войцеховська І.М., Головачова А.С. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестрахування: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Видавництво «Ліра-К», 2017. 256 с.

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22963/1/N_Patsuriia_I_Voitsekhovska_N_Golovachova_FPMV.pdf

2. Правове регулювання страхової діяльності: навч. посіб. / за заг. ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла. К.: Хай-Тек Прес, 2014. 400 с. <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/b2ae57e0-3ae1-4f6f-88ed-2d32eb2b58b2>

3. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf

4. Страхове право: навчальний посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / за заг. ред. Є.О. Харитонова, І.В. Давидової, В.О. Токаревої. Одеса: ВД «Гельветика», 2022. 290 с.
5. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика / укл.: В.Г. Дрозд, О.Ю. Дрозд, Д.В. Журавльов, С.В. Петков. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 420 с.
6. Хорватова О.О. Цивільно-правова регламентація істотних умов договору страхування життя в сучасних умовах. *Європейський правничий часопис*. 2025. Вип. 6-7. С. 116-124. https://cms.legal-journal.e-u.edu.ua/uploads/6_18_fd828f2e11.pdf
7. Хорватова О.О. Договір страхування життя та здоров'я на випадок онкологічних захворювань: цивільно-правові питання. *Право України*. 2025. № 5. С. 90-104. https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2025_5-s4244.pdf
8. Хорватова О.О. Особливості цивільно-правового регулювання договору страхування життя та здоров'я на випадок критичних жіночих ризиків: вагітності та пологів. *Медичне право*. 2025. № 1. С. 58-70. <https://medlaw-journal.com/index.php/journal/article/download/92/89>
9. Хорватова О.О. Цивільно-правове регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній лайф. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 2. С. 61-66. <https://efp.in.ua/uk/journal-article/1268>